DISPUTATIO MEDICA

INAUGURALIS

DE

DYSENTERIA.

9

DISPUTATIO MEDICA INAUGURALIS

DE

DYSENTERIA;

QUAM,

ANNUENTE SUMMO NUMINE,

EX AUCTORITATE REVERENDI ADMODUM VIRI,

D. GEORGII BAIRD, SS. T. P.

ACADEMIÆ EDINBURGENÆ PRÆFECTI;

NECNON

Amplissimi SENATUS ACADEMICI Consensu; et Nobilissimæ FACULTATIS MEDICÆ Decreto;

PRO

GRADU DOCTORIS,

SUMMISQUE IN MEDICINA HONORIBUS AC PRIVILEGIIS RITE ET LEGITIME CONSEQUENDIS;

ERUDITORUM EXAMINI SUBJICIT

CAROLUS BROWN,

JAMAICENSIS,

SOCIET. REG. MED. EDIN. SOC. EXTRAORD.

" *Fœdissima ventris*
" *Proluvies.*" VIRGIL. Æneid. III.

Ad diem 12. Septembris, horâ locoque solitis.

EDINBURGI:

EXCUDEBANT ADAMUS NEILL ET SOCII.

M DCC XCVII.

VIRIS OPTIMIS,

AVUNCULIS,

JOANNI NEUFVILLE

ET

JACOB NEUFVILLE

JAMAICENSIBUS,

ARMIGERIS,

OB

BENEFICIA PLURIMA

BENIGNISSIME

COLLATA,

HANC DISPUTATIONEM,

STUDIORUM

PRIMITIAS,

GRATO ANIMO

D.D.Cque

SORORIS

FILIUS

CAROLUS BROWN.

DISPUTATIO MEDICA

INAUGURALIS

DE

DYSENTERIA.

§ I. EX morbis, qui, in regionibus calidioribus, grassari solent, nullus dysenteriâ frequentior est, aut suâ naturâ periculosior. Quocirca, de hoc morbo quædam scribere, quæ, copiâ a professoribus almæ hujus academiæ datâ, edam, mihi in animo est.

II. Dysenteria quàm funesta sit tam classibus, quàm exercitibus, historia rerum bellicarum satìs supèrque ostendit. Quàm sæpe, eheu durum! nautæ et milites, quibus nullus labor insolitus, nullus formidulosus hostis, quique sæpe fortiter pugnando infestissimas acies primo impetu profligârunt, et munitissimas expugnârunt urbes, naturâve et munitione parum tutas defenderunt, ipsi dysenteriâ catervatim prostrati sunt.

III. Parum ad naturam dysenteriæ patefaciendam et illustrandam conferret, omnes controversias, quas de idoneo nominis sensu medici moverunt, recensere et redintegrare.

IV. Neque profectò minùs alienum esset, omnes recensere species, in quas hunc morbum dividere quibusdam medicis recentioribus placuit. Etenim varietates, quas his speciebus significandas volunt, non ex causis diversis excitantibus,

citantibus, ſed potiùs ex regionis cœlique natura, corporis proprietate et temperamento, anni tempeſtate, ipſius morbi vi, atque aliis peſtilentibus morbis ſimul graſſantibus, oriri videntur. Quinetiam, omnes hæ varietates, ſeu ſpecies, in eâdem ferè corporis parte conſiſtunt, imò et omnibus eadem ferè medendi ratio convenit.

V. Cùm ita (IV.) ſit, non poſſum, quin ad ſententiam CULLENI accedam, qui unam tantùm dyſenteriæ ſpeciem eſſe cenſet, quam definit his verbis: "Pyrexia contagioſa; dejectiones frequentes, mucoſæ, vel ſanguinolentæ, retentis plerumque fæcibus alvinis; tormina; teneſmus *."

VI. 1. Quod ad prima verba hujus (V.) definitionis attinet, non poſſumus, quin CULLENO

* Vid. CULLEN. *Synopſ. Noſolog. Method.* Tom. II. Gen. XLI.

LENO repugnemus. Nam, etiamſi dyſenteria, ab initio plerumque ad finem, febrem habeat, tamen interdum vel nulla febris comitatur, vel adeò ſaltem obſcura, ut haudquaquam evidens ſit. Præterea, minimè conſtat, febrem, quoties urgeat, ſemper peſtilentem eſſe. Quanquam enim *typhodes* plerumque eſt, tamen nonnunquam, verno potiſſimùm tempore, ardens; imò haud rarò intermittens vel remittens, quæ ſanè, utpote cùm ad genus peſtilentium febrium non pertineant, neutiquam contagione vulgantur.

2. Cùm ita (VI. I.) ſit, dyſenteria, ut nobis videtur, multo aptiùs definiri poteſt: "Morbus peſtilens, febrem ferè ſemper, at "non eandem, plerumque tamen *typhoden*, "habens; dejectiones frequentes, mucoſæ, "vel ſanguinolentæ, retentis, vel ſaltem par-"ciùs ejectis, fæcibus alvinis; tormina; te-"neſmos."

SIGNA.

SIGNA.

VII. Quò natura dyſenteriæ magis patefiat, primùm ſigna, quæ hanc ferme ſemper comitantur, et igitur *PROPRIA* habenda ſunt, narrare conabimur; deinde ea, quæ interdum tantùm et quibuſdam ægris accidunt, et ideo haud ineptè *ALIENA* appellari poſſunt.

VIII. *PROPRIA.*—Morbus, quem perſequimur, nonnunquam inopinatus et violentus invadit. Plerumque tamen ægrotans dolorem capitis, vertiginem, nauſeam, inflationem, alvique tarditatem et duritiem, paucos ante dies conqueritur, quàm propria dyſenteriæ ſigna ſe manifeſtant.

IX. Tum verò apparent ſigna, quæ nullam dubitationem apud medicos relinquunt, quin dyſenteria

dyſenteria invaſerit. Frigore et calore corpus viciſſim pervadentibus, ægrotus nunc intremiſcit, nunc incaleſcit. Arteriarum ictus ſolitò frequentiores ſunt. Tormina modò ſupra umbilicum, modò infra, graviſſimè vexant. Æger ſolito ſæpius cacaturit, deſidet, et dejicit.

X. In unum tamen alterumve diem, quæ dejiciantur, ea copioſa ſunt, neque a naturalibus multùm diverſa, niſi quòd aliquantùm ſpumoſa ſunt atque cum muco commiſta, et rancidi odoris fœditatem ſibi propriam emittunt*.

XI.

* Vid. PRINGEL. *Obſervations on the Diſeaſes of the Army*, edit. ſext. pag. 230.

MILLAR. *Obſervations on the Diſeaſes of* GREAT BRITAIN, pag. 277.

SCHROEDER. *Opuſc.* ed. ann. M,DCC,LXXVIII, tom. I. p. 333.

XI. Lingua muco albo ſqualet: ſaliva amareſcit: æger nauſeat; neque rarò materiam ſubviridem, aut ſufflavam, aut rufam, evomit.

XII. Omnia nunc in pejus ruunt. Tormina intenduntur; atque in imo maximè abdomine excruciant, et in ea parte dorſi, quæ flexui ſinuati inteſtini objacet *. Dolores ante ſingulas dejectiones ingraveſcunt; poſt, aliquantiſper levantur. Venter intumeſcit, et intenditur. Æger nunc frequentiſſimè dejicit; atque, quæ dejiciuntur, ea parca ſunt, plerumque ſanguinolenta, ac cum magnâ aquæ et ſpumei muci copiâ commixta. Ferè conſtans dejiciendi cupiditas eſt; atque, quoties deſidet æger, ei ipſa profectò alvus moliminibus egeri videtur. Simul frequentiſſimus teneſmos eſt.

XIII.

* Vid. BAKER. *De Dyſenteria*, pag. 19.

XIII. Ex quo tempore dyſenteria ſic (xii.) in pejus ruit, ad id quo remittere incipit, dejectis ex cibo rectè cocta nunquam, vel ſaltem rariſſimè, interponuntur. Siquando ſtercus egeritur, erumpit in gibboſas et duras maſſulas figuratum, quæ, medicorum linguâ, *ſcybala* nominantur. His infrà tranſmiſſis, febris plerumque ipſa, et cætera ſigna remittunt.

XIV. Quanquam dyſenteria graviter urget, in longum tamen tempus haud rarò continuat. In hebdomadas ſæpe, in menſes nonnunquam, producitur; cùmque inveteraverit, ſubito ſignorum auctu tollit hominem, aut excruciat.

XV. Nonnunquam hic morbus ſponte deſinit. Deſidendi cupiditas rarior fit rariorque: tormina paulatim et teneſmos remittunt: pòſt aliquantò venter reddit mollia, figurata, atque eodem ferè tempore, quo ſecundâ

dâ valetudine aſſuevit, modoque convenientia his, quæ aſſumuntur: a ſuperioribus ventris partibus ſonitus ad inferiores devolutus, ſine difficultate aut dolore cum ſtercore excedit.

XVI. Dyſenteriæ verò graviores, ſive eas magna vis cauſarum fecerit, ſive mala curatio intenderit, paucis haud raro diebus vires conſumunt, ægroſque præcipitant.

XVII. Gravioribus (xvi.) dyſenteriis pars ventris inflammatione capitur, atque tantùm abeſt, ut febris et cætera ſigna leventur, ut multùm intendantur. Nunc enim alvi dejectiones adeò frequentes ſunt, ut fidem ferè excedant. Tormina graviora, teneſmos gravior, excruciant: languor maximus, laſſitudo maxima, ſunt: ſitis inſedabilis accenditur: ori amaritudo eſt; præcordiis gravitas: oculos fugit vocatus nequicquam ſomnus: toto corpore defluunt vires: perpetuum ferè alvi deſide-

rium eſt; atque humores, qui ſitim expleant, aſſumpti, ægro ipſi per alvum, tanquam per colum, protinùs perfluere videntur *.

XVIII. Simul dolor ferè perpetuus et vix tolerabilis urget; præ quo, magna ſpirandi difficultas eſt †. In faucibus plerumque *aphthæ* proveniunt. Arteriæ imbecilliter et exiliter micant. Linguæ cruſta nigerrima craſſiſſimaque obducitur. Excreta, ægro inſcio, infrà erumpunt, atque magnam odoris fœditatem emittunt.

XIX. Ægri viribus nunc morbi gravitate ferè conſumptis, gelido frequenter ſudore extrema membra, et ſummum ubique corpus, manat: facies palleſcit, et ferè cadaveroſa fit; ejuſque notæ ſolito minores fiunt: pulſus arteriarum

* Vid. HUNTER. *Diſeaſes of the Army in* JAMAICA, p. 222.

† Vid. CLEGHORN. *Diſeaſes of* MINORCA, cap. v. p. 245.

teriarum intermittunt, vel prorſùs ceſſant : tandem, dolore ex toto conquieſcente, ſuperveniunt ſingultus, delirium, convulſiones, mors.

XX. Dyſenteria certis neque tempore neque ſignis finitur. Plerumque, inter ſeptimum et decimum quartum diem, deſinit. Haud rarò tamen per complures hebdomadas porrigitur, et in ſimplicem tandem diarrhœam tranſit; quæ vel lævitate inteſtinorum vel *hecticâ* ſuperveniente tenuatum ægrum de medio tollit. Aliquando etiam hydrope aut rheumatiſmo, rariſſimè inſaniâ *, dyſenteria finitur.

XXI. *Aliena.*—Incipiente morbo, pulſus plerumque fit debilis et frequens; aliquando autem naturalis eſt, neque ullam febrem indicat. Nonnullis dyſentericis, tertio morbi die quartove,

* Vid. Baker. *De Dyſenteria* Londiniensi, pag. 21.

tove, intermittens fit; neque tamen magnum diſcrimen denunciat *. Alius plerumque eſt, prout dyſenteriam alia comitetur febris.

XXII. Etſi dyſenteriam febris plerumque comitetur, haudquaquam tamen affirmare audemus, nullam exiſtere dyſenteriam, quin evidentem febrem habeat. Namque dyſenterici, ſicut a fidis auctoribus accipimus, nonnulli fuerunt, quorum febris non perpetua erat, imò alii, quos nulla omnino invaſit †.

XXIII. Verùm rari tamen dyſenterici ſunt, quin ſeriùs ociùs febricitent. Febris autem, qua

* Vid. Degner. pag. 18.

† Vid. Sydenham. *Oper. Univerſ.* edit Lugdun. Batav. ann. m,dcc,xli. pag. 178. ubi his verbis loquitur, " ſæpe verò nulla " antecedit febris præſenſio."

Akensid. Commentar. *De Dyſentericis,* edit. Lond. m,dcc,lxiv. pag. 6.

Cleghorn. *On the Diſeaſes of* Minorca, edit. Lond. m,dcc,lxxix pag. 245.

qua corripiuntur, gradu et genere varia eſt, pro variis corporum proprietatibus, graſſantiumque in vicinia febrium naturis. Nonnunquam levis eſt; nonnunquam gravis. Genere plerumque ea eſt, quæ *typhodes* nominatur; haud tamen rarò ea, quæ *ſynocha*: imò nonnunquam ad genus pertinet intermittentium remittentiumve. Interdum, ut certiores nos faciunt graves auctores, hæ febres in dyſenteriam deſinunt; aliquando, at rariſſimè, dyſenteria his febribus terminatur *. Quam dyſenteriam *typhus gravior* comitatur, ea plerumque lethalis eſt †.

XXIV. Inexplebilis ferè ſitis nunquam non urget. Appetitus plerumque deficit: interdum

* Vid. Hunter. *On the Diſeaſes of the Army in* Jamaica, p. 218.

Moselei. *On Tropical Diſeaſes*, pag. 214.

Roederer. *De Morb. Mucos.* pag. 221.

† Vid. Pringel. *Diſeaſes of the Army*, pag. 221.

dum autem adeò non languidus eſt, ut voracior ſit, quàm ex conſuetudine *. Vomitus, quo dyſenterici plerumque vexantur, morbo ferè ſemper, licet aliter videtur RICHTERO, opitulatur †. Dyſentericorum alvus variè ſe habet. Initio morbi, aliquando fluit, at multo ſæpius aſtricta eſt.

XXV. Neque, quæ deſcendunt, ea in omni morbi gradu eadem ſunt. Aliquando loturam carnis ſimulant. Haud rarò magna copia ſinceri cruoris, interdum quanta affert mortem, egeritur ‡. Ab aliis dyſentericis dejiciuntur maſſulæ albidæ puri concreto haud abſimiles, quæ *CORPORA PINGUIA* nominantur. Alii

* Vid. DUNCAN. *Annal. Medicin.* tom. I. pag. 46.
ZIMMERMAN. *Oper. ſuprà citat.* pag. 143.
LAURIC. apud HALLERI *Diſputationes ad Med. Pract. pertinent.* tom. III. pag. 424.

† Vid. RICHTER. *Med. and Chirurg. Obſerv.* pag. 99.

‡ Vid. MOSELEI. *On the Diſeaſes of Tropical Climates*, p. 228.

Alii quædam excernunt, quibus forma membranularum communis eſt, et quibuſcum fæces purulentæ aut cruentæ miſtæ ſunt. Hujuſmodi membranulæ a quibuſdam, at, ut nobis videtur, perperam, ſtrigmenta interioris inteſtinorum tunicæ habentur. Aliàs, at rariùs, neque antè quàm inveteravit morbus, ſola purulenta egeruntur. Interdum etiam dyſenterici tetros vermes ſuprà et infrà tranſmittunt *.

XXVI. Urina dyſentericorum, ab initio morbi uſque, parcior eſt et rubrior, quàm ex conſuetudine. Aliquando autem pallida, atque, velut aqua, tenuis et diluta eſt. Nonnunquam quaſi lactea eſt: imò interdum nigra, et, haud ſecùs atque fæces, peſſimi odoris †. Dolor vel ardor, inter urinam redden-

dum,

* Vid. PRINGEL. pag. 228.

HUXHAM. *De Aëre et Morb. Epidem.* ad ann. M,DCC,XLIII. menſe Maio.

BAKER. *Opuſc. ſup. citat.* pag. 21. et alib.

† Vid. ZIMMERMAN. *On Dyſentery*, ANGLICE verſ. a HOPSON. edit. 2. pag. 165.

dum, haud insolitus est. Interdum, per complures dies, nulla ferè urina redditur *. Nonnulli dysenterici simul cum urina particulas, quæ strigmenta internæ vesicæ tunicæ simulant, emingunt †.

XXVII. Interdum dysenterici delira fantur, et alto sopore, cui apud medicos *coma* nomen est, obruuntur. Infantes, præ adultis, sicut propriâ experientiâ cognovit auctor ex ingenio clarus, sopore opprimuntur; atque haud raro tanta eos vis spasmorum corripit, ut sensus ex toto aboleatur ‡.

XXVIII. Eorum, qui graviore dysenteriâ implicantur, cutis hìc illic *petechiis* et vibicibus variatur, iis profectò haud absimilibus, quæ

* Vid. Degner. pag. 17.
Baker. pag. 21.
Schroeder. *Opusc.* pag. 337.

† Vid. Schroeder. *Opusc.* pag. 337.

‡ Vid. Zimmerman *Op. sup. citat.* pag. 4.

quæ peſte implicitorum cutem inſigniunt; et in ulcera, quæ ſanari recuſant, plerumque tranſeuntibus *. Aliquando etiam veſicæ amplæ ſeroque ſanguinis repletæ, hìc illic in cute conſpiciuntur †.

C DIAGNOSIS.

* Vid. DEGNER. *Opuſc.* pag. 18.

† ZIMMERMAN. *Oper. ſup. citat.* pag. 166.

DIAGNOSIS.

XXIX. Dyſenteriam aliis inteſtinorum morbis dignoſcere, quibus cum ea quorundam ſignorum communitas eſt, præcipuè diarrhœâ, cholerâ, et colico dolore, imprimis difficile eſt.

XXX. Plerumque, utrùm urgeat dyſenteria, an unus morborum quos modò (XXIX.) memoravimus, certò ſcire poſſumus, animadvertendo, quæ ſit graſſantis morbi natura, atque febris, necne, urgeat. Quum enim diarrhœâ, cholerâ aut colico dolore afflicti, nunquam, niſi jam diu ægrotaverint, febricitent; dubium vix poteſt, ſi in vicinia dyſenteria graſſetur, quin, qui febriant, ſimulque cæteris ſignis, quæ dyſenteriæ propria ſuprà (VIII.—XX.) memoravimus, afficiantur, ii dyſenteriâ laborent.

XXXI.

XXXI. Quibus verò ſignis incipiens dyſenteria ab incipiente diarrhœa certò diſtingui poſſit, arduum in primis eſt dicere, et diu inter medicos in varias partes diſputatum. Verùm ſcire tamen poteſt medicus, uter morborum urgeat, conſiderando, qua cauſâ in morbum æger inciderit; atque animadvertendo, quæ qualiaque alvus infrà tranſmittat. Namque, quæ diarrhœâ correpti dejiciunt, ea copioſiora ſunt, quàm ex conſuetudine, at cæteroquin ferè qualia ſani alvum homines excernunt: contrà, dyſenteriâ laborantes non ſolùm infrà tranſmittunt, quibus cum naturalibus nihil ferè commune eſt, quæque rancidi odoris fœditatem ſibi propriam emittunt; ſed etiam gravioribus, quàm diarrhœâ ægri, teneſmo et torminibus vexantur.

XXXII. Vomitus frequens, ſurarum ſpaſmi, et febris vacuitas, choleram a dyſenteria ſatìs diſtinguunt.

XXXIII. Dolore colico cruciatis dolor vel circa umbilicum maximè torquet, vel, huc illuc, vagatur; atque alvus pertinaciſſimè aſtricta eſt. Contrà, dyſenteriâ vexatis imus venter potiſſimùm dolet, ac fœdiſſima alvi proluvies eſt.

PROGNOSIS.

PROGNOSIS.

XXXIV. Dyſenterici nunquam periculo vacant. Morbus enim, quo laborant, adeò ſanatu difficilis eſt, atque, poſtquam in eo eſt, ut ſanetur, adeò ſæpe leviſſimis cauſis recrudeſcit, ut prudens medicus ſecuritatem pollicere rarò audeat. Sanationem tamen haud rarò admittit, ſi ei tempeſtivè et idoneis medicamentis ſubveniatur.

XXXV. Inter medicos conſentitur, quo properantiùs et violentiùs dyſenteria invadit, in eo magis præcipiti periculò ægrum verſari. Cæteris paribus, hic morbus calidas regiones, quàm frigidas, habitantibus funeſtior eſt. Quinetiam, ſi ſenio confectos adoriatur, ferè ſemper lethalis; itidemque ſi puerperas, licèt

auctori

auctori cuidam apud HALLERUM aliter videatur *.

XXXVI. Quò verò certiùs, utrùm dysenteria sanitatem polliceatur, an periculum denunciet, præsagire possimus, opus erit animadvertere, signa levia an gravia sint, atque morbus, necne, inveteraverit.

XXXVII. Scire licet, non periclitari dysentericum, si signa leviora sunt; si vires nondum multùm fractæ sunt; si febris vel parva est, vel jam remisit, aut, quod adhuc melius, desivit; si venter reddit copiosa, stercorosa, modoque

* Vid. HALLER. *Disput. ad Med. Pract. pertin.* tom. iii. pag. 410. ubi scribit auctor his verbis. "Observavi, potiùs legitimo accedente partûs tempore, mulieres dysenteriâ affectas meliùs habere "cœpisse; malo, tamen, post partum plerumque difficilem, in infantem recèns exclusum, delato, quem "ob morbi atrociam, teneriorem que corporis constitutionem, post levius temporis spatium, vitâ plerumque excessisse recordor."

modoque convenientia his quæ aſſumuntur. Non protinus neque ſemper terrere debet, niſi morbo jam vetere, ſi multus ſanguis infrà erumpit: neque vermes deſcendiſſe, periculoſi ſemper morbi eſt.

XXXVIII. Contrà, gravis morbi periculum eſt, ubi medicamenta jam data nihil levaminis afferunt: ubi febris intenditur: ubi vomitus ægrum graviter concutit. Peſſimum tamen eſt, ſi dejectionibus dolor non levatur: ſi alvi deſiderium frequens admodum eſt, atque, quæ deſcendant, ea copioſa ſunt, peſſimi odoris, at quibus nullum ſtercus continetur: ſi ea, quæ excernuntur, carunculas, vel membranulas ab inteſtinis abraſas, modò diverſis temporibus, modò ſimul et in miſtura quadam, diſcreta tamen repræſentant.

XXXIX. Summum etiam periculum oſtendit anus adeò aſtrictus, ut clyſterem non intromittat.

mittat. Mortem ſubeſſe, teſtantur urinæ ardor et difficultas: neque facilè is dyſentericus ſervari poteſt, qui urinam reddere non poteſt. Illud quoque mortis indicium eſt, abdomen tumidum, intentum, neque prementi cedens. Increſcente morbo, ſingultus haud ſemper periculum oſtendit; morbo verò inveterato, gangrænæ indicium eſt, et mortem denunciat. Eadem mors denunciatur, ubi ſitis inexplebilis urget: ubi lingua arida et ſcabra eſt, atque *aphthis* fœda: ubi, in carpo, arteriarum pulſus intermittit, vel quieſcit. Ad ultima verò jam ventum eſſe, teſtantur facies cadaveroſa, mentis alienatio, muſculorum ſingultus, devorandi impotentia, aqua peſſimi odoris ex ano effluens.

EXTI-

EXTISPICIUM.

XL. Cadaveribus dyſentericorum ferro patefactis, eadem ſemper morbida inſpicientibus non apparent; ſed aliis alia, pro morbi ſede et gravitate. Quæ maximè morbida oculis exta introſpicientium ſe obtulerint, quàm breviſſimè veriſſimèque dicere nobis conſilium eſt.

XLI. Abdomine aperto, conſpiciuntur inteſtina pleniora, at maximè ſinuatum et rectum, contra conſuetudinem craſſa, atque ſpiritu diſtenta. Porrò in his haud rarò apparent indicia inflammationis, imò etiam exulcerationis atque gangrænæ. Quum dyſenteria inteſtina tenuiora rariùs occupet, ſæpe nulla eorum pars, præter ilei extremitatem, morbida reperitur. Sinuatum inteſtinum et rectum plerum-

que, hìc illic, contractiora ſunt, quàm ex conſuetudine.

XLII. In plurimis dyſenteriâ defunctorum cadaveribus, interior ubique facies inteſtinorum maximâ vi tuberculorum cooperitur; quæ, niſi quòd inter ſe magnitudine non tam æqualia ſunt, puſtulis *variolarum confluentium* haud abſimilia ſunt*. Tuberculorum interſtitia occupant maculæ quædam parvulæ, rotundæ, nigræ; illas, profectò, ſimulantes, quæ interſtitia puſtularum, quas excitavit tabum *varioloſum*, aliquando obſident †.

XLIII.

* Vid. BAKER. *De Dyſenteria,* LOND. pag. 38. 40. 44. 47.

† Vid. BAKER. *ejuſd. oper.* pag. 45.
CLEGHORN. *Diſeaſes of* MINORCA, pag. 246.
PRINGEL. *Oper. ſuprà citat.* edit. ſext. pag. 245. et 248.

Vid.

XLIII. Horum (XLII.) tuberculorum cùm originem tum progreſſionem accuratè, putamus, deſcripſit auctor fidus in primis, cujus ipſa hìc verba ponemus.

XLIV. "Upon a nearer inſpection, by cut-"ting out portions of the gut, and examining "the internal coats, the appearances of diſ-"eaſe become more evident. There are to "be ſeen ſmall tubercles, like puſtules, ſome-"times in a ſmaller, ſometimes in a greater "number; and they are to be found in dif-"ferent ſtages, ſo that their progreſs can only "be collected from ſeveral obſervations com-"bined. The ſame ſubject will frequently "furniſh,

Vid. LINNÆI in Amœnitat. Acad. tom. v. Diſſertat. LXXXII. ubi his verbis ſcribit; "Dy-"ſenteria *epidemica* ſcabies eſt inteſtinorum "interna; ut ex diſſectionibus cadaverum "dyſenteriâ defunctorum patet."

" furniſh, in different portions of the gut, ex-
" amples of the ſeveral ſtages."

XLV. " Their progreſs appears to be near-
" ly as follows; there is firſt a ſmall round
" tubercle of a reddiſh colour, and not more
" than one-tenth of an inch in diameter; it
" increaſes gradually, till it be near a quarter
" of an inch in diameter, and becomes paler,
" as it grows larger. In this ſtage, there
" appears a ſmall crack on the top with a ſlight
" depreſſion, which gradually increaſe; and,
" on examining the contents of the little tu-
" mor, I have generally found them to be a
" cheeſe-like ſubſtance. The puſtule,—for
" though it contain no pus, I do not know any
" name more expreſſive of its appearance,—is
" ſeated under the villous coat, between that
" and the muſcular coat. As the opening en-
" larges, the edges become prominent, and the
" baſe grows rough and ſcabrous, from which
" matter

"matter oozes out, that is ſometimes tinged "with blood."

XLVI. "Such is the progreſs of one, but "they are often in cluſters, and become con-"fluent, ſo as to form a rough unequal ulcera-"ted ſurface, with a hard thickened baſe. "Sometimes they appear like a ſmall eating ul-"cer in the gut, in which the prominence of "the edges gives an appearance of a loſs of "ſubſtance, or as if the villous coat were en-"tirely removed *."

XLVII. Dyſentericis omnia ferè alia abdominis viſcera, ut ex inciſis cadaveribus conſtat, plùs interdum morbida minùſve ſunt; at aliis alia. Introſpicientibus ſæpiſſime indubia aut inflammationis, aut ulcerationis, aut gangrænæ veſtigia exhibent.

CAUSÆ

* Vid. JOAN. HUNTER. *On the Diſeaſes of the Army in* JAMAICA, p. 230.

CAUSÆ REMOTÆ.

XLVIII. De remotis dyſenteriæ cauſis, adeò inter medicos diſcrepat, ut, cui fidem ponamus, quem ducem ſequamur, non poſſimus diſcernere. Ferè omnes tamen auctores uno ore conſentiunt, graſſantem dyſenteriam mares æquè ac fœminas, quacunque ſint ætate, quocunque temperamento et corporis habitu, adoriri, neque quidem teneris parcere infantibus *.

XLIX. At maximè tamen ſævit hic morbus in regionibus calidioribus et in locis paludoſis, eo anni tempore quo calidos dies excipiunt humidæ frigidæque noctes. Verùm omnibus tamen anni tempeſtatibus interdum invadit,

* Vid. SCHROEDER. *Opuſc.* tom. i. pag. 327.
SYDENHAM. *Oper.* pag. 180.
ZIMMERMAN. pag. 19.

dit, licèt multo ſæpius fugiente æſtate, et labente autumno, quàm vere, graſſetur. Appetente hieme, paulatim ferè remittit, et, pòſt aliquantò, ex toto deſinit.

L. Dyſenteriâ ii, præ cæteris, corripiuntur, quibus ventriculus et inteſtina antea debilitata ſunt; quorum vires antecedentes morbi conſumpſerunt * ; qui, ictibus fervidi ſolis ſupra conſuetudinem calefacti, aëri humido frigidoque ſubitò objecti ſunt.

LI. Quum dyſenteria, iiſdem prorſùs regionibus temporibuſque, quibus cholera, plerumque ſævire ſoleat ; illam, pariter atque hanc, bilis redundantis et ſolito acrioris prolem eſſe, medici

* Non ita opinatur Roedererus, qui his verbis, hac de re, ſcribit, " febris intermittens qualiſcunque præ-" greſſa, bene ſoluta, omnium præſtantiſſimum contra " dyſenteriam, æquè ac febrem mucoſam, fuit præſidi-" um *."

* Vid. Roederer. *De Morb. Mucos.* pag. 22.

medici quidam rati ſunt. Quia verò choleræ et dyſenteriæ vix ulla ſignorum communitas eſt, atque dyſentericis dejectiones bilioſæ levamen plerumque afferunt *; idcirco, his morbis communem eſſe parentem, credere non poſſumus.

LII. Quanquam enimvero bilis, quæ, initio dyſenteriæ, contra conſuetudinem ſuprà redditur, committat, ut ipſa vitiari videatur; tamen, cùm, procedente morbo, evomi prorſùs deſinat, revera vitiari credere non licet. Cadaveribus, porrò, dyſentericorum inciſis, hepar et tenuiora inteſtina, quæ fellis vitiis affici ſolent, vel ſana, vel ſaltem multo minùs, quàm pleniora, morbida reperiuntur. Quinetiam, in dyſentericorum cadaveribus, bilis interdum non parca modò, ſed ſana quoque, extiſpicibus ſe offert.

LIII.

* Vid. CULLEN. *Firſt Lines*, § M,LXXIII.
PRINGEL. *Diſeaſes of the Army*, pag. 258.

LIII. Graves auctores haud pauci * contendunt, dyſenteriam ex eadem cauſa, qua febres intermittentes, oriri; neque profectò deſunt argumenta, quibus eorum opinio veriſimilis reddi poſſit. Primùm enim dyſenteria, iiſdem locis et anni temporibus, quibus intermittentes, maximè urget. Deinde, locis temporibuſque per omnia iiſdem, illi dyſenteriâ, hi intermittentibus, corripiuntur, atque correpti laborant et tenuantur. Tum, interdum, ut ferunt auctores, dyſenteria et intermittens, altera in alteram, tranſeunt. Poſtremò, qui intermittentibus opportuniſſimi ſint, iidem, ſicut a gravi auctore accipimus, aptiſſimi ſunt, qui dyſenteriâ plectantur †.

* Vid. SYDENHAM. Oper. pag. 45. et 190. et alibi paſſim.
PRINGEL. Oper. ſuprà citat. 253.
MILLAR. *On the Diſeaſes of* GREAT BRITAIN.

† Vid. ROEDERER. *De Morb. Mucos.* pag. 22.

LIV. Verùm hæc rerum (LIII.) communitas, quæ dyſenteriæ cum intermittente intercedit, utcunque magna, neutiquam tamen ſatìs probat, hos morbos naturâ et genere convenire, neque alio differre, niſi quòd ille in duntaxat inteſtinis conſiſtat, hic verò in toto corpore. Namque, ſi, ut illis auctoribus placet, ex eadem proclivitate iiſdemque cauſis excitantibus utrique morbi oriantur *, quamobrem febris, qua urgentur dyſenterici, non ſemper ad intermittentium genus pertinet? Verùm, enimvero, etiamſi concedamus, concitantes cauſas utrorumque morborum communes eſſe, niſi quòd, præ quadam dyſentericorum proprietate, inteſtina potiſſimùm pleniora, magis quàm cæteras corporis partes, afficiunt; tamen non poſſumus, quin opinemur, dyſentericorum et intermittente laborantium communia quædam totius corporis mala effecturas. At ita opinari nobis idcirco non licet, quòd dyſenteriam modò

* Vid. PRINGEL. Oper. ſuprà citat. pag. 252. et 253.

modò *ſynocha*, modò *typhus gravior*, comitatur.

LV. Quinetiam, accedimus ad ſententiam Lindii, qui cenſet, eas dyſenterias, quæ, ſub finem febrium intermittentium, oriuntur, *ſymptomaticas* eſſe *. Dyſenteria, porrò, haud rarò graſſatur, ubi febres intermittentes accidere non poſſunt, ſcilicet in navibus, quibus, procul terrâ, mari magno diu navigatum eſt.

LVI.

* "A neceſſary diſtinction," ait Lindius, "to be "made between fluxes in all climates is, that thoſe, "which attack perſons in perfect health, may be con- "ſidered as original diſeaſes; and thoſe, which attack "perſons much weakened by fever, or otherwiſe re- "duced to a very low condition of body, are properly "ſymptomatic, proceeding chiefly from weakneſs, of "which the flux is equally a ſymptom and a proof *."

* Vid. Lind. *Eſſay on Diſeaſes in Hot Climates.* Edit. quart. pag. 261.

LVI. Nobis cum CULLENO non convenit, dyſenteriam ex tabo peſtilente ſpeciali ſemper oriri. Numne tali tabo oriatur, dubium eſt; atque, ut nos arbitramur, vanum verſare in contrarias opiniones licet. Qui contenderunt, dyſenteriam tabo ſpeciali generari, ab iis ſemper conceſſum eſt, arduum imprimis eſſe, unde generetur ipſum tabum, exponere. Neque auſi ſunt aſſerere, tabum dyſentericum perenne eſſe, nedum ſubinde ipſum parentibus quibuſdam progigni. Ab iis, porrò, qui cum CULLENO conſentiunt, ignoratur, qua naturâ tabum ſit; vel ſaltem hoc, neque præterea quid, ſciunt, putrificum eſſe, atque efficere, ut hominum corpora, quæ eo impleta ſunt, aptiora fiant, quæ putreſcant. Quinetiam ſilent, quemadmodum ſigna dyſenteriæ propria faciat.

LVII. Utcunque inter auctores diffideatur de cauſa, qua dyſenteria progignitur, tamen convenit

venit inter omnes, hanc, ſi non ſemper *, at plerumque tamen miniſteriis in vicem ac contagione vulgari. Contactu in homines plerumque vulgari dyſenteriam, adeò omnibus ferè auctoribus, qui de hac ſcripſerunt, propriâ experientiâ conſtat, atque adeò inter omnes ferme medicos conſentitur, ut eſſet operam et oleum perdere, res omnes recenſere, quibus ita eſſe probetur. Quocirca, ad rem noſtram ſatìs erit, paucas tantùm memorare.

LVIII. " In camp," ut a PRINGELIO † accipimus, " the contagion paſſes from one who " is ill, to his companions in the ſame tent, " and

* " As to contagion from infection," ait MOSELEIUS, " in the dyſentery, I muſt confeſs I never ſaw an in-" ſtance of it; neither do I believe there is any ſuch " thing *."

* Vid. MOSEL. *On Tropical diſeaſes*, pag. 267.

† Vid. PRINGEL. *Obſervations on the Diſeaſes of the Army*, edit. ſext. pag. 254.

" and from thence perhaps to the next. The " foul ſtraw becomes infectious. But the great " ſource of infection ſeems to be the privies, " after they have received the dyſenteric ex- " crements of thoſe who firſt fall ill. The hoſ- " pitals likewiſe ſpread it; for thoſe, who " are admitted with the flux, not only give " it to the reſt of the patients, but to the nur- " ſes and other attendants on the ſick.

" In general, the contagion is not ſudden- " ly diffuſed *. For whole towns and camps " are never ſeized at once by the impurity " of

* Sæpe accidit, ait MOSELEIUS, ut in caſtris milites, poſtquam pluviâ perfuſi ſunt, aut per unam noctem humori et frigori ſub dio objecti ſunt, eodem ferme tempore centuriatim in dyſenteriam incidant. " And yet " it often happens," fert idem auctor, " that the dy- " ſentery begins with a few people, and ſpreads itſelf " by degrees, until a multitude are affected, and the " diſeaſe becomes general *.

* Vid. MOSEL. *Diſeaſes of Tropical Climates*, p. 267.

" of the atmoſphere; but the infection is car-
" ried from one to another by the effluvia, or
" clothes, or bedding, &c. of the tainted per-
" ſon, as in the caſe of the plague, ſmall-pox,
" and meaſles. But the dyſenteric miaſma is
" of a leſs catching nature than any of theſe;
" ſo that in the milder epidemics it may paſs
" unnoticed."

LIX. Certiores nos facit gravis idem auctor *, exhalationes ex humano ſanguine, qui, per complures menſes, in obturata phiala contentus erat, homini, qui, ſcientiæ cauſâ, eum explorabat, dyſenteriam moviſſe. Quinetiam, ZIMMERMANNUS ſcriptis mandavit, matrem dyſentericam dyſentericum partum edidiſſe †.

RATIO

* Vid. PRINGEL. Oper. ſuprà citat. pag. 258.

† Vid. ZIMMERMAN. *De Dyſenteria*, ANGLICE verſ. a HOPSON. edit. ſecund. pag. 19.

RATIO SIGNORUM.

LX. Ex incifis cadaveribus conftat, dyfenteriam potiffimùm occupare villofam tunicam finuati inteftini et recti, quæ femper inflammationis veftigia exhibent. Quia, quod ad fedem, dyfenteriæ eft quædam fimilitudo cum *catarrho*, qui mucofam afperæ arteriæ membranam inflammatione afficit, idcirco CULLENUS hos morbos eodem ordine pofuit. Ob hanc fedium fimilitudinem, dyfenteria a quibufdam auctoribus nihil aliud, quàm *rheumatifmus* feu *catarrhus* inteftinorum, maximè pleniorum *, habita eft.

LXI. Inter dyfenteriam autem et *catarrhum* hoc intereft, quòd inflammatio, quam *catarrhus*

* Vid. RICHTER. *Med. et Surg. Obfervat.* ANGLICE verf. a SPENS. pag. 92.

AKENSID. *De Dyfenter. Comment.* paffim.

rhus habet, nunquam, ſicut ea quam dyſenteria, in ſuppurationem aut gangrænam abit. Contendi enim non poteſt, hanc diſſimilitudinem oriri ex diſſimilitudine partium, quas duo morbi, ſuam uterque, afficiunt.

LXII. Quum inflammatio, quam dyſenteria movet, ab ea differat, quam *enteritis*, non ſolùm quia duntaxat quaſdam inteſtinorum partes afficit, dum cæteris plerumque parcit, ſed quia tabo quodam peſtilente hominum corporibus admoto oritur; non poſſumus, quin opinemur, eſſe inflammationem peculiarem, quæ proprietatem, qua aliis inflammationibus differt, non tam fabricâ partis cui inſidet, quàm cauſa ex qua progenita eſt, acquirit.

LXIII. Numne huic (LXII.) proprietati attribuenda ſint tubercula, quæ pleniora inteſtina dyſentericorum exaſperant, atque, utrùm dyſentericis, necne, propria ſint, nondum di-

judicare poſſumus ; eòque minùs, quòd tubercula his ſpecie ſimilia, in alvo eorum, qui aliis, ac dyſenteria, morbis defuncti erant, poſt mortem ab extiſpicibus conſpecta ſunt.

LXIV. Si, id profectò quod vix dubitari poteſt, concedatur, pleniora dyſentericorum inteſtina inflammatione ſemper capi, haud difficile erit præcipua dyſenteriæ ſigna exponere. Hoc paucis facere nobis in animo eſt.

LXV. *Tormina.*—Quanquam alvus, dum ſana eſt, tum deorſum ſe aſtringere et relaxare ſine dolore poteſt, tum ſurſum ; tamen, ſi inflammationem capiat, præ nimio ſenſu, et ſpaſmis quibus hìc illic anguſtatur, nequit, ſine graviſſimis doloribus, quæ *tormina* nominantur, ſe in utramvis partem movere.

LXVI. *Tenesmos.*—Tormina deorſum, ob conſortium, quod omnibus alvi partibus intercedit, devoluta, crebram et inanem egerendi voluntatem movent; quæ *tenesmos* appellatur, quæque, præ dolore intolerabili, quem facit, miſerandis ægris haud raró mortem infert.

LXVII. *Procidentia ani,*—qua dyſenterici perſæpe plurimùm vexantur, violentiſſimis at inanibus, inter deſidendum, cùm alvi, tum muſculorum quibus anima reciprocatur conſpirantium, moliminibus efficitur.

LXVIII. *Dejectiones mucosæ.*—Propter nimios alvi motus, quos inflammatio citat, glandulæ ejus mucoſæ magnam vim muci ſecernunt, et, ductuum excernentium intermedio, in eam infundunt. Hic mucus, præ morbida acrimonia, quam, haud ſecùs ac alii ſecreti humores, quando ſolito properantiùs et uberiùs ſecreti ſunt, poſſidet, alvum in motus

vehementes

vehementes et abnormes rapit, quibus, cum intolerando dolore, protinus egeritur.

LXIX. *Dejectiones sanguinolentæ.*—Nimiis alvi arteriarum motibus earum exhalantes ſurculi uſque eò dilatantur, ut, contra conſuetudinem, cruorem non intromittant modò, ſed haud raròquoque magnâ copiâ in illam viam effundant. Vetere porrò morbo, arteriarum ſurculi ulceratione, quæ inflammationi ſupervenit, adeò eroduntur, ut cruore ex his effuſo ægroti ſæpe abſumantur.

LXX. *Scybala.*—Quò rationem, quare naturale ſtercus retineatur, vel infrà tranſmittatur in duras maſſulas figuratum, quæ, medicorum linguâ, *scybala* appellantur, reddere poſſimus; opus eſt præmittere, internam ſuperficiem inteſtini ſinuati et recti, per totam longitudinem, inflammatione corripi, præ qua,

horum

horum tunicæ, ſupra conſuetudinem, craſſeſcunt.

LXXI. Ob hanc (lxx.) tunicarum craſſitudinem, ſimulque ſpaſmos, quibus hæc inteſtina, hìc illic, tanquam conſtringuntur, iter multo anguſtius redditur, quàm per quod tenuiora inteſtina, quamvis parum morbida, imò vel ſana, ſtercus infrà tranſmittere poſſunt. Stercus igitur, pervio ſatìs magno, per quod dejiciatur, non dato, aut in imâ inteſtini implicití parte aut ſummâ ſinuati remoratur; atque, tenuioribus partibus abſorptis, in maſſulas, quæ nequeunt ſine impatibili ferè dolore emitti, indureſcit.

LXXII. *Massulæ sevosæ*, et *membranulæ*, —quas dyſenterici haud rarò excernunt, conſtant ex muco ſpiſſato, cujus pars, internæ alvi ſuperficiei adhærens, tunicæ villoſæ, pro qua a quibuſdam multi nominis *anatomicis* habetur,

habetur, ſpeciem repræſentat; at pars altera, ab alvi ſuperficie diſſociata, in maſſulas dictas *ſevoſas* concreſcit et conformatur.

LXXIII. *Urinam reddendi difficultas aut impotentia*—irritatione, qua veſica, ob conſortium quod ei eſt cum inteſtino recto, afficitur, oriri videtur.

CURATIO.

CURATIO.

LXXIV. Quò dyſentericos a malis, quibus urgentur, liberemus, et ad ſanitatem perducamus, nobis præcipuum conſilium eſt, alvum indurato ſtercore evacuare. Compertum enim eſt a medicis, cathartica, quæcunque ſint, ſi modò retento ſtercore alvum exinaniant, dyſenteriam ſanare.

LXXV. Hunc (LXXIV.) in finem, laxantia mitiora anteferenda ſunt; atque etiam ex his, quippe cùm iterum aſſumere iterumque opus ſit, mitiſſima, et quæ ægri minimè faſtidiant, anteponenda. Hujus generis nulla dyſentericis meliùs conveniunt, quàm ſales neutri; ex quibus optimi habentur *ſulphas magneſiæ*,

ſulphas

ſulphas ſodæ, phoſphas ſodæ; tartris potaſſæ, acidulus tartris potaſſæ, ac *tartris ſodæ.*

LXXVI. Interdum opus erit, ut hæc cathartica, ſecundo tertio quartove quoque die, dyſenterici aſſumant, ſi jam aſſumpta non ſatìs reſponderunt, atque morbi etiamnum vis et ratio majorem uſum deſiderant. His medicamentis, dummodo conſequantur ut ſtercus in inferiores partes tranſmittatur, dyſenterici adeò non debilitantur, ut vires redipiſcantur et vegetiores fiant.

LXXVII. Sin, his (LXXV.) medicamentis adhibitis, dyſenterici non conſecuti ſunt, ut ſtercus infrà reddatur, auxilium ex acrioribus petendum eſt.

LXXVIII. *Manna* vel per ſe, vel cum ſalibus neutris conſociata, interdum optatum auxilium affert. Oleum quoque cicinum a

quibus

quibuſdam medicis multùm laudatur, atque nullus dubito, quin interdum reſponderit. Radicem etiam Ponticam cum *muriate hydrargyri dulci*, ad alvum dyſentericorum ſtercore evacuandam, pollere, multi exiſtimant: hæc tamen radix, per ſe, dyſentericis multùm nocet, maximè, ut experti ſunt præclari medici, morbi initio *. Porrò, *tartris potaſſæ ſtibiatus*, copiâ, quæ alvum, non vomitum, moveat, adhibitus, interdum conſequitur, ut dyſentericorum alvus ſtercus excernat.

LXXIX. Catharticis, ne nauſeam moveant, jucundum quodvis aromaticum adjicere, utiliſſimum periculo compertum eſt. Atque, quò, ad alvum movendam, plùs polleant, ægros oportet tenues humores, qui diluant, magnâ copiâ aſſumere.

* Vid. Baker. *Oper. ſuprà citat.* pag. 28.
Monron. *Diſeaſes of the Army*, pag. 75.

LXXX. Quoniam dyſentericorum alvus gravi inflammatione capitur, acrioribus catharticis quàm rariſſimè pugnandum eſt, imò profectò nunquam, niſi ſumma neceſſitas urgeat. Verùm alvum ſtercore exinanire, ad dyſentericos ſanandos adeò neceſſarium eſt, ut, niſi mitiora cathartica ad illam deplendam ſatìs polleant, his præcipiendum ſit, ut alia atque alia acriora, donec inveniant, quod reſpondeat, experiantur.

LXXXI. *Vomitoria*—dyſenteriæ, in primis incipienti, multùm opitulantur. Verùm non tantùm, ad hunc morbum ſanandum, pollent, quantùm cathartica; neque opus eſt, ut tam ſæpe aſſumantur. Utile tamen ſit ea adhibere, ut febrem atque inflammationem diſcutiant, ne mala ſuperveniant graviora. Raró reſpondent, niſi alvum, pariter ac vomitum, moveant.

LXXXII. Vomitoria, quibus dyſenteriæ plerumque ſubvenitur, ſunt *tartris potaſſæ ſtibiatus ; ipecacuana ;* aqua ex macerato chamæmelo vel carduo benedicto. Verùm enimvero medicamentorum vomitorii, pariter quàm cathartici generis, mitiora acrioribus anteponenda ſunt.

LXXXIII. *Opium,*—poſtquam alvus et vomitus conquieverunt, horâ ſomni aſſumere, dyſentericis multùm prodeſt. Antè autem adhibere, quàm catharticis et vomitoriis alvus ſtercore vacuefacta eſt, nunquam permittendum ; nam ab eo omnino abſtinere ſatius eſt, quàm, quod, alvo nondum expurgatâ, morbum intendat, aſſumere *. Medicamenta, enimvero, quibus ineſt opium, priùs a dyſentericis adhibita, quàm horum alvus induratum ſtercus

infrà

* Vid. Pringel. *Obſervations on the Diſcaſes of the Army*, pag. 263.

infrà tranſmiſit, aptos, uti dicitur, faciunt, qui, poſtquam convaluerunt, in eundem morbum recidant *. Dyſenteriæ igitur initio, hujuſmodi medicamenta, utcunque tormina deſiderare videantur, cùm tamen inteſtinorum motus ſedando obſtent, quò minùs hæc ſtercus induratum excernant, non poſſunt, quin multùm noceant.

LXXXIV. At medici tamen haud pauci opio ferè ſolo cum dyſenteria pugnare ſolent; neque, ſicut ipſi affirmant, ex ejus uſu ægri vel leviſſimum unquam detrimentum accipiunt †. Vetuſtiore quidem dyſenteriâ laborantibus opio nunquam non opus eſt; atque profectò etiam novæ, ſi modò alvus jam ſatìs evacuata fuerit, opio optimè ſubvenitur. Imò etiam,

* Vid. YOUNG. *On Opium*, p. 49.

† Vid. SYDENHAM. pag. 185.

RICHTER. *Obſervat.* pag. 108. et alibi paſſim.

etiam, hoc medicamentum et cathartica dyſentericis viciſſim aſſumenda curare, utiliſſimum periculo compertum eſt. Illo enim affatim aſſumpto, ſimulque emollientibus medicamentis in alvum datis, tormina et teneſmos multùm levantur.

LXXXV. *Tormina levantia.*—Quando tormina crebros et graves dolores movent, plerumque levari poſſunt balneo, atque abdomen emollientibus extrinſecùs fovendo. Hæc remedia non tormina modò ſedant, ſed cathartica quoque adjuvant. Tormina etiam mitigantur aquâ, in quam fervidam maceratum chamæmelon ſit, necnon exulceratorio abdomini ſuperimpoſito *, atque emollientibus mitiſſimis ex inferiore parte inditis. Interdum verò, ob recti inflammationem, vel mitiſſima emollientia in alvum dare non licet.

LXXXVI.

* Vid. RICHTER. Oper. ſup. citat. pag. 110.

LXXXVI. *Sanguinis miſſio*—dyſentericis anceps remedium eſt, neque, niſi cautiſſimè, adhibenda eſt. Ubi, ut initio morbi interdum eſt, arteriarum pulſus plenus, durus et frequens, febrem ardentem eſſe indicat; ubi inflammatio alvi vehemens eſt, et æger robuſtus; miſſio ſanguinis requiritur et prodeſt. Sanguinem verò vel ex hujuſmodi ægris iterum iterumque, aut poſtquam morbus inveteravit, mittere non licet. Quando febris, ut plerumque, putrida eſt, ſanguinis detractio ſemper nocet. In calidis regionibus dyſenterici ſanguinis jacturam pati nequeunt, ob diſſipationem virium quæ ſubitò ſupervenit.

LXXXVII. *Sudorem moventia.*—Ex opinione, dyſenteriam ex halitu cutis ſuppreſſo oriri, nonnulli inducti ſunt, ut, quid poſſint medicamenta quæ ſudorem eliciunt, experirentur. Tentata ad ſpem reſponderunt. Sic, poſt ſanguinem, ſi opus, jam miſſum, aſſumenda a dy-

ſentericis

ſentericis ſunt, ut aliquandiu ſudorem moveant; ſimulque, ut plùs ad ſudorem eliciendum polleant, tepida diluentia affatim adhibenda ſunt, et corpus laneis bene veſtiendum *. Eâ item copiâ adhibita, qua lenem tantùm cutis halitum evocent, nunquam dyſentericis non plurimùm proſunt.

LXXXVIII. *Abſorbentia et demulcentia.*—Utrùm ſigna dyſenteriæ, ex acri materia in ipſo corpore generatâ, et deinde ad inteſtina delatâ oriantur, nondum ſatìs conſtat. Convenit tamen inter omnes, dyſenteriâ laborantium ventriculo inteſtiniſque acrimoniam redundare, ad quam obtundendam plurimùm valent medicamenta, ex iis quæ acria innocua reddunt, atque ventriculum alvumque illinunt. Hujus verò generis medicamenta nominatim memorare non opus eſt.

LXXXIX.

* Vid. MOSEL. *On the Diſeaſes of Tropical Climates*, pag. 230. et ſequent.

LXXXIX. *Aſtringentia.*—Ex frequente deſidendi cupiditate, quæ dyſentericis eſt, nonnulli olim exiſtimârunt, dyſenteriæ ſubveniri poſſe medicamentis, ex iis quæ alvum aſtringunt. Verùm, noſtris temporibus, concurrunt omnium ferme auctorum opiniones, incipientem dyſenteriam multùm intendere, neque, niſi morbo jam vetuſtiore, impunè aſſumi poſſe.

XC. Dyſenteriâ vetuſtâ vel longâ, quæ, medicorum linguâ, vulgò *chronica* nominatur, emacreſcentes, alvi torminibus et proluvie vexantur, quæ identidem in diem biduumve raró ampliùs intermittunt. Vetuſtâ dyſenteriâ ægri, non profluvio modò, ſed *hecticâ* quoque, macerantur, atque ſæpius multo, quàm novâ laborantes, morte occumbunt.

XCI. Ad dyſenteriam (xc.) longam ſanandam efficaciſſima medicamenta, ut compererunt

runt medici, ſunt opium, et medicamenta ex iis quæ alvum leniter laxant. Opus, inſuper, interdum eſt, huic morbo aſtringentibus opitulari, quorum optima habentur aqua decocta ex cortice quercico, *catehucium* et *ſimaruba*. Dum horum medicamentorum uſu perſeveratur, ægris permittendum eſt, ut non ſolùm cibis valentioribus, ſed etiam vino, ſibi modicè indulgeant.

XCII. Dyſenteriæ vetuſtæ, niſi eam comitetur febris intermittens, *cinchonæ* cortex nihil ferè opitulatur. Nunquam prodeſt incipienti. Interdum, ut periculo compertum eſt, *aphthas* ſanat, quibus, ſub longæ dyſenteriæ finem, lingua afficitur *. Cortex ipſe in pulverem contritus, minùs, ut contendunt qui-

* Vid. Whyt. *Edin. Phyſ. and Liter. Eſſays*, Vol. iii. pag. 366.

dam auctores, quàm aqua decocta ex cortice, dysentericis idoneus est *.

XCIII. Calcis porrò aquâ dysenteriæ vetustiori feliciter subventum est †. Idoneus liquor est, in quo *cinchonæ* cortex assumatur.

XCIV. Quinetiam, *sulphas aluminæ* ‡, aquâ coctâ ex astrictoriis solutus, vetere dysenteriâ macescentibus proficere a DONALDO MONRONE putatur. Balsamum quoque *copaibæ*, unà cum cortice *cinchonæ* et opio, multùm, ut idem auctor censet, contra longam dysenteriam pollet.

* Vid. MOSEL. *Oper. suprà citat.* pag. 236.

† Vid. GRAINGER. *Edin. Physic. and Liter. Essays,* Vol. ii. pag. 282.

‡ Vid. DONALD. MONRON. *Oper, suprà. citat,* pag. 82.

pollet *. Prodeſt etiam, ut MOSELEIO videtur, *ſulphas zinci* †.

XCV. Hydrargyrus eâ copiâ aſſumptus, quæ non alvum modò moveat, ſed cæterum quoque corpus incitet, efficax, ut teſtatur idoneus auctor ‡, contra inveteratam dyſenteriam medicamentum eſt. Aliis verò auctoribus parum, ad hunc morbum ſanandum, pollere videtur §.

XCVI. Hæc ſunt præcipua medicamenta, quibus dyſenteriæ, cùm recenti tum vetuſtæ, ſubvenire

* Vid. DONALD. MONRON. *Oper. ejuſd.* pag. 86.

† Vid. MOSEL. *Oper. ſuprà citat.* pag. 586.

‡ Vid. CLARC. *On the Diſeaſes of Seamen in long voyages*, Vol. ii. pag. 340.

§ Vid. TROTTER. *Medicin. Naut.*

ſubvenire ſolitum eſt. Eodem verò tempore, quo hæc aſſumuntur, ratio quoque diætæ habenda eſt.

XCVII. Diæta conſtare debet ex iis, quæ, dum ſatìs nutriunt, levia ſunt et concoctu facilia. Hujuſmodi ſunt juſcula ex hordeo aut oryza, quibus cocta caro vitulina aut ovilla ſit. Ejuſdem quoque generis ſunt lac, et ea boni ſucci quæ a terra ſtirpibus continentur, præcipuè *cycas circinalis*, *orchis maſcula*, atque fructus aciduli pariter ac dulces.

XCVIII. Maximâ quoque munditiæ curâ opus eſt. Aër igitur purus, qui languidam vitæ flammam ſalutariter alat, in ægroti conclave intromittendus per apertas feneſtras eſt; curâ ſimul adhibitâ, ne ex frigore quid detrimenti accipiatur.

XCIX.

XCIX. Ne in morbum recidat convalefcens, cavere oportet, ne viciffitudinibus caloris et frigoris fe objiciat; atque, hunc in finem, calido veftitu fe induere debet.

F I N I S.